

породження конфліктів у родинно-шкільному середовищі. Саме вчитель покликаний позитивно впливати на батьків з обмеженими знаннями з питань етики, культури спілкування, і краще всього це робити власним прикладом. Тому не слід на батьківських зборах привселюдно аналізувати навчальні досягнення дітей, розглядати вади сімейного виховання, занадто відзначати роль окремої родини в розвитку класного колективу. Потрібно готуватися до індивідуальних консультацій для батьків, а ще краще залучати до розмови спеціалістів, батьків з високим рівнем педагогічної культури. Можна застосувати такі інтерактивні техніки, як “коло думок”, “телефон довіри”, “акваріум”, які навчатимуть батьків об’єктивно аналізувати педагогічні ситуації, визначати шляхи вирішення виховних проблем, давати поради, а головне відчувати особисте тяжіння до складного процесу виховання дитини як в сімейному, так і в шкільному колі. Так зростатиме і їх власний авторитет, а засвоєння певного педагогічного мінімуму знань допоможе оволодіти мистецтвом виховання дітей у сім’ї.

Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки:

– процес соціального становлення особистості школяра залежить в першу чергу від сімейного оточення;

– на результативність зазначеного процесу впливає характер взаємодії сім’ї та школи.

Школа має сприяти встановленню активного партнерства цих двох соціальних інститутів. Основою такого партнерства має стати єдність у ставленні до дитини; вибудовувати його слід на принципах взаємоповаги, рівноправності, взаємовідповідальності, довіри, творчого спілкування;

– сучасна сім’я потребує педагогічної підтримки, яка сприятиме підвищенню педагогічної культури батьків, поліпшенню умов виховання дітей.

Дослідження процесу соціального становлення особистості школяра не тільки дозволяє по новому визначити місце родинно-шкільного фактора, але й зумовлює необхідність усвідомлення нового статусу загальноосвітнього навчального закладу: соціально-педагогічний комплекс.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-методичний посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
2. Кон І.С. В пошуках себе. – М.: Педагогіка, 1984. – 143 с.
3. Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии. – М.: Педагогика, 1973. – 424 с.
4. Десятов Т.М., Коберник О.М., Тевлін Б.Л., Чепурна Н.М. Наука управління загальноосвітнім навчальним закладом. – Харків: Видавнича група “Основа”, 2003. – 240 с.
5. Макаренко А.С. Методика виховної роботи. – К.: Рад. школа, 1990. – 107 с.
6. Життєвий потенціал нової школи // Мистецтво життєтворчості особистості. Ред. рада: Доній В.М., Несен Г.М., Сохань Л.В., Єрмаков І.Г. – К.: ІЗМН, 1997. – Ч. 2. – 936 с.

УДК 378.637

Ю. В. Максимчук

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ПРОЦЕСІ КЛУБНОЇ РОБОТИ

Нами була виявлена спроба дослідити основні причини негативного впливу на вирішення питань естетичного виховання студентів – учасників клубної роботи. З цією метою були розроблені спеціальні анкети для письмового і усного опитування викладачів і студентів, запропоновано тести, здійснено кількісне обчислення даних, що характеризують участь студентів у клубній роботі, зроблено аналіз планів, програм, методичного забезпечення – усього, що пов’язане зі створенням певних умов для естетичного виховання студентів у клубі.

За підсумками проведеного аналізу були виділені три групи причин, які перешкоджають успішному вирішенню зазначеної проблеми: ціннісно-орієнтаційні, інформаційно-змістові та організаційно-технологічні (рис. 1).

Ціннісно-орієнтаційні причини. Як було з'ясовано нами, існує декілька причин ціннісно-орієнтаційного змісту, які не сприяють позитивному вирішенню вказаних раніше питань. До них можна віднести:

- відсутність у студентів бажання брати участь у клубній роботі;
- недостатня визначеність студентів у тих напрямках роботи клубу, в межах яких вони могли б збагатити свій естетичний досвід;
- відсутність серед викладачів вищої школи чітких понять та уявлень про функціональні можливості клубної роботи в естетичному вихованні студентів;
- недостатнє вивчення студентами можливостей клубу в організації окремих видів художньо-естетичної діяльності.

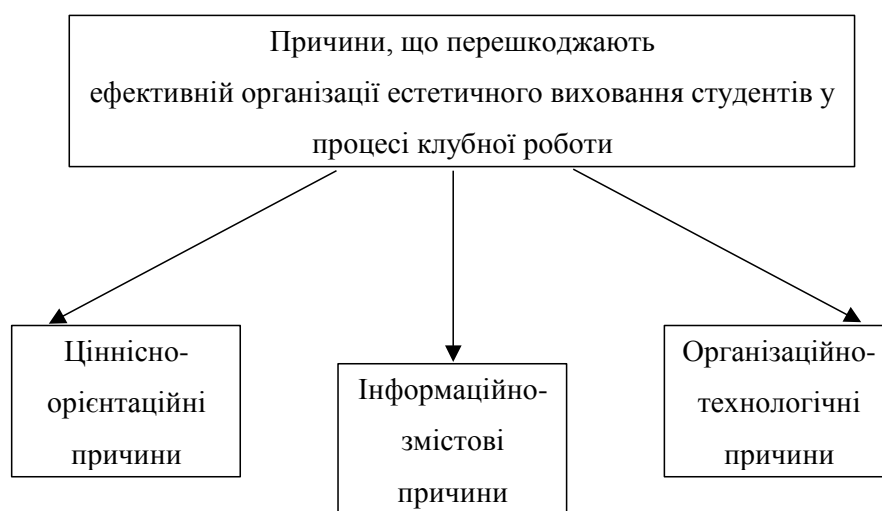

Рис. 1. Причини, що перешкоджають ефективній організації естетичного виховання студентської молоді у процесі клубної роботи.

Відповідаючи на запитання анкети щодо наявності бажання брати участь у клубній роботі 56,8% опитаних нами студентів дали позитивну відповідь, 12% поставилися до цього негативно і 31,2% студентів не змогли дати конкретну відповідь. Отже, близько половини студентів (43,2%), які взяли участь в опитуванні виявили своє ціннісне ставлення до клубної роботи у площині негативних або невизначених оцінних суджень. Безперечно, це є свідченням того, що серед студентської молоді сьогодні ще недостатньо розкрито можливості клубної роботи і, зокрема, її роль у формуванні естетичної культури особистості.

Нам важливо було з'ясувати, якому з основних напрямків діяльності клубу студенти надають перевагу. Для цього їм було запропоновано зробити власний вибір з 4 напрямків діяльності студентського клубу: політичного, культурологічного, історичного та художньо-естетичного. Відповідаючи на це запитання, студенти віддали перевагу одному з названих нами напрямків діяльності клубу. Їх ціннісні переваги розподілилися таким чином (рис. 2).

Бачимо, що переважна більшість студентів віддає перевагу у своєму виборі художньо-естетичній діяльності (52,3%), а також культурологічній діяльності (32,9%). При цьому значно менше виявили інтерес студенти до історичного напрямку діяльності клубу (15,5%) та політичного напрямку (9,9%). Зауважимо, що у цьому розподілі інтереси студентів мають певні протиріччя, пов'язані з тим, що студенти певним чином недооцінюють освітньо-виховний потенціал таких напрямів діяльності клубу, як історичний і політичний, де питання естетики суспільних відносин можуть мати досить глибоке осмислення.

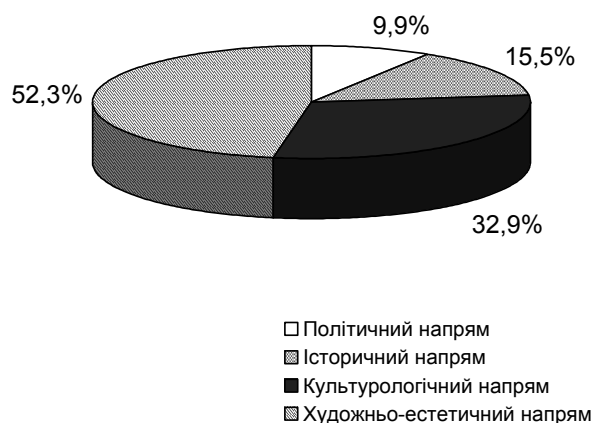
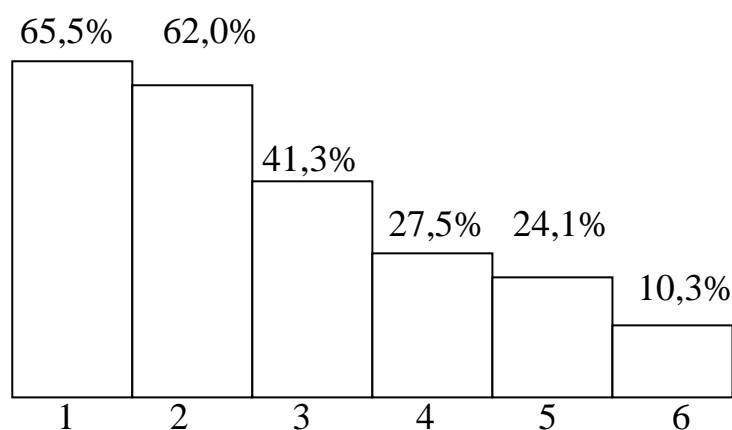

Рис. 2. Ціннісні переваги студентів щодо участі у напрямках діяльності клубу.

Зважаючи на те, що студенти віддають перевагу художньо-естетичній діяльності в системі клубної роботи, ми прагнули з'ясувати, якими видами художньо-естетичної діяльності вони б хотіли займатися в клубі. Серед можливих видів художньо-естетичної діяльності студенти назвали такі (рис.3).

Умовні позначення:

1. Відвідання музеїв, театрів, концертів;
2. Перегляд відеофільмів;
3. Читання поезій, художньої літератури;
4. Зустрічі з діячами культури і мистецтва;
5. Обговорення культурного життя;
6. Художній переклад;

Рис. 3. Розподіл інтересів студентів у сфері художньо-естетичної діяльності.

Отже, аналіз даних щодо розподілу інтересів студентів серед найважливіших видів художньо-естетичної діяльності дозволив виявити перевагу, яку надають студенти окремим видам діяльності. Бачимо, що переважають ті види діяльності, що пов'язані з емоційно-чуттєвою активністю (відвідання музеїв, перегляд відеофільмів і т. ін.) у порівнянні з такими формами інтелектуального освоєння дійсності як обговорення культурного життя, зустрічі з діячами культури та ін.

Підсумовуючи сказане, можемо зазначити, що ціннісно-орієнтаційні причини, пов'язані із ставленням студентів і викладачів вищої школи до клубної роботи та її основних напрямів і видів діяльності мають суттєве значення і тому вимагають свого вивчення та зняття наявних протиріч, які, на жаль, ще мають місце при вирішенні цього питання.

Інформаційно-змістові причини. Нашим дослідженням встановлено, що на ефективність естетичного виховання студентів у процесі клубної роботи негативно впливають такі інформаційно-змістові причини, як:

- відсутність у вищому навчальному закладі належного інформування студентів про діяльність студентського клубу;
- недостатня обізнаність студентів з основними напрямками діяльності студентського клубу;
- поверхове висвітлення питань про історію та діяльність студентських клубів у нашій країні та закордоном;
- недостатня інформованість студентів про те, що може дати клубна робота у формуванні естетичного досвіду студентів;
- обмежене інформування студентів про те, який естетичний досвід вони можуть отримати у процесі клубної роботи.

Про існування інформаційно-змістових причин, які негативно впливають на естетичне виховання студентів у процесі клубної роботи, ми дізналися, отримавши дані констатуючого експерименту. Так, на запитання анкети про те, чи чули студенти про клубну роботу у вищому навчальному закладі переважна більшість з числа опитаних (79,2%) відповіли позитивно. 16,4% відповіли, що нічого не чули про студентський клуб, а 4,4% студентів не змогли дати конкретну відповідь на це запитання. Водночас, значна частина студентів зауважує, що крім назв студентських клубів, які існують у вищому навчальному закладі, вони нічого не знають про їх діяльність, форми і методи роботи.

Про обмеженість знань студентів щодо діяльності свідчить той факт, що 27,4% з числа опитаних засвідчує, що мають бажання глибше познайомитися з історією створення студентських клубів та їх діяльністю в сучасних умовах. Водночас, близько 48% студентів вищих навчальних закладів виявляють до цього питання байдуже ставлення, а 24,7% не змогли дати відповідь на це питання. Ці дані переконують у необхідності розгортання більш ефективної і відкритої системи діяльності студентських клубів у вищих навчальних закладах та залучення до їх роботи більшої кількості студентської молоді.

Особливий інтерес у нас викликало питання про те, наскільки проінформовані студенти про можливості клубної роботи щодо формування естетичного досвіду особистості. Відповідаючи на це запитання, учасники експерименту зазначили, що “клубна робота об’єднує студентів, вчить мислити, пізнавати красу в усіх її проявах”, “клубна робота допомагає розвивати здібності у спілкуванні, сприйманні прекрасного”, “клубна робота дозволяє отримати необхідну інформацію”, “вона розвиває комунікативні здібності, інтелект та ін.”

Нами були вивчені й узагальнені судження студентів щодо можливостей і ролі клубної роботи у формуванні естетичного досвіду. Найбільш характерними були думки про те, що клубна робота у вищих навчальних закладах виконує такі функції:

- об’єднує студентів;
- розвиває мислення, пізнавальні здібності;
- відкриває красу навколишньої дійсності;
- привчає до культури спілкування;
- збагачує знання, передає необхідну інформацію, розвиває культурний потенціал особистості;
- привчає до читання, культури перекладу текстів;
- розширює світогляд;
- удосконалює моральні якості людини;
- формує естетичний смак, розвиває почуття прекрасного;

– стимулює творчий розвиток студентів.

Зазначимо, що переважна більшість суджень студентів щодо ролі клубної роботи у формуванні естетичного досвіду особистості мала дещо узагальнений зміст, який часом не стосувався саме естетичного досвіду. Студенти наголошували на тому, що в клубній роботі вони можуть навчитися спілкуванню, глибокому пізнанню тих питань, які їх цікавлять, виявити творчі здібності і можливості. Водночас, зміст естетичного досвіду необхідного їм у житті, студенти не могли чітко визначити і сформулювати певним чином. У цьому питанні, на нашу думку, студенти були ще недостатньо підготовлені і тому не змогли належним чином його розкрити.

Отже, інформаційно-змістові причини можуть, як засвідчив експеримент, перешкоджати ефективному розв'язанню питань естетичного виховання студентів у процесі клубної роботи. Це зумовлює необхідність послідовного вивчення й розробки тих питань, що стосуються інформаційного забезпечення цього процесу.

Організаційно-технологічні причини. У процесі клубної роботи здійснюється розв'язання цілої низки питань організаційно-технологічного змісту, які ще не завжди сприяють ефективному вирішенню завдань естетичного виховання студентів. Нами були вивчені особливості організаційного забезпечення цього процесу і виявлені окремі причини. До них віднесено:

- невідповідність організаційної структури клубу інтересам студентської молоді;
- палітра вибору студентами окремих напрямів і видів естетичної діяльності залишається нерідко обмеженою;
- засоби естетико-виховного впливу на студентів використовуються рідко;
- під час клубних засідань практично не упроваджуються діалогічні методи естетичного виховання.

З метою удосконалення роботи студентського клубу та підвищення ефективності естетико-виховного процесу студенти пропонують:

- зробити діяльність студентського клубу такою, щоб кожний студент мав можливість знайти в ньому те, що його цікавить в сфері естетичної культури;
- треба краще робити оголошення засідання клубу і запрошувати на них студентів різних вищих навчальних закладів;
- програма роботи студентського клубу повинна бути більш тісно пов'язана з життям, потребами студентської молоді;
- необхідно залучати до діяльності клубу якомога більше цікавих людей: провідних учених, діячів культури і мистецтва;
- більше зацікавлювати студентів незвичними формами і методами роботи клубу;
- важливо, щоб викладачі вищого навчального закладу цікавилися роботою клубу і надавали йому постійну допомогу;
- студентів важливо не лише зацікавити роботою клубу, але й переконати їх у тому, що ці заняття є корисними для них.

У результаті проведеного нами експерименту було виявлено причини, які ще заважають ефективній організації естетичного виховання студентів у процесі клубної роботи. Ціннісно-орієнтаційні, інформаційно-змістові та організаційно-технологічні аспекти роботи студентського клубу потребують свого удосконалення. Прийняття відповідних рішень на педагогічному рівні покликано якісно змінити існуючий стан естетичного виховання студентської молоді і перетворити клубну діяльність в ефективну форму прилучення до світу прекрасного.